

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020

Probă scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

Test 13

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Elhatározta, hogy megszökik. Bár tudta, mi jár érte. Neki is végig kellett néznie, mit műveltek azzal a hetedikes fiúval, aki tavaly megszökött, de már a hídnál elfogták. Talán egy ilyen kis gyereket, mint én, nem vernek meg annyira. Még csak kilencéves volt, harmadikos. Persze, lelke legmélyén tudta, nincs kímélet, ugyanúgy megvernék őt is. De engem nem fognak el. Az a hülye miért a hídon akart átmenni? Talán nem tudott úszni. Jóleső bizsergés futott át rajta. Én bezzeg tudok. Akármilyen furcsa is. Mert hol tanult volna meg? Mikor? Tegnap délelőtt mégis kiderült, hogy tud. Néhány fiúval, Sivár kíséretében, strandra mehetett. Életében először volt strandon. Ott állt a nagymedence szélén, s olyan erővel érezte: tud úszni, hogy belefájdult a feje. Beugrott a vízbe, tempózni kezdett; keze, lába magától értetődően tette a dolgát. Úszott. Még soha nem érezte magát ilyen boldognak. Hát hazudtak, amikor azt mondták, hogy nekem nincs apám, nincs anyám, hogy kitett gyerek vagyok. Úszott. Fröcskölte a vizet. Vedd tudomásul végre, hogy kitett gyerek vagy, nincs apád, nincs anyád, a te családotod én vagyok és az intézeti fiúk. Tessék végre megérteni! itt senkinek a szüleit nem ismerjük, az a néhány meg, akiét mégis, jobb, ha nem tud róla, mert gonosztevők és gyilkosok gyerekei. Érted?! Légy boldog, hogy a te szüleidről nem tudunk semmit. Ezt ordította Sivár. A hangja, mint az ostor. Sivárt Családfőnek kellett szólítani. De hiszen ordíthat most már, amit akar. Úszott. Aztán a nevét hallotta.

– Azonnal gyere ki!

Sütötte a talpát a forró beton.

– Hogy mertél bemenni a mély vízbe?

Vigyázzba vágta magát.

– Családfő kérem, én tudok úszni.

– Honnan tudnál, te szerencsétlen! Nem tudsz! Megértetted?! Nem tudsz. Mars a kis vízbe!

Már a nyelvén volt, hogy „De hiszen láthatta, hogy tudok”, de Sivár arcára pillantott, és jobbnak látta lenyelni a mondatot. Bement a kismedencébe, guggolt a térdig érő vízben. Mélyen lehajtotta a fejét, hogy senki se láthassa az arcát.

Akkor igaz. Mégiscsak igaz. Nem képzelgés. Lám, a keze meg a lába emlékezett. Ő meg csak kutat a felsejlő emlékfoslányok között, de soha egy arc, egy hang nem jön elő, csak kavargó, bizonytalan érzelmek. Pedig már itt van a nyelve hegyén, hogy kimondja, csak egy pókhálónak kell átszakadnia, hogy választ kapjon az egész világot átjáró hiányra. Sokszor annyira erőlködik, hogy megfájdul a feje. De a pókháló csak nem szakad át.

(Lázár Ervin: A szökés)

1. Mutasd be a beszédhelyzetet!	5 pont
2. Mire utal a Családfő és a Sivár név?	5 pont
3. Mit jelent az úzás a főszereplő számára?	5 pont
4. Alakítsd át a következő múlt idejű igéket jelen idejűvé! <i>mehetett, ugrott, tette, beugrott, érezte</i>	5 pont
5. Bizonyítsd mondatalkotással az <i>érted</i> szó azonos alakúságát!	4 pont

6. Egészítsd ki szöveggörnyezet alapján a következő mondatokat a zárójelben megjelölt mondatrészekkel!

Én bezzeg tudok.(tárgy)

Mikor? (állítmány)

Életében először volt strandon. (alany)

Fröcskölte a vizet. (helyhatározó)

Úszott. (alany, időhatározó)

6 pont

7. Írd meg 10–15 mondatban Sivár monológját a strandon történtek után!

15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre oldd meg a feladatokat!

Online locsolás, digitális tojásírás: eltűnnek a népszokásaink?

GIF-es húsvéti köszöntő, digitális „közösségi” tojásírás, ünnepi fényképek, videós locsolás, Facebookon terjedő húsvéti versek, online szertartások válthatják fel idén a húsvét tradícióit. A koronavírus miatti kijárási tilalom csendesebbé, családiasabbá teszi az ünnepet. De nem eltünteti a népszokásainkat, hanem ellenkezőleg: átértékeli, alakítja azokat – vélik a Maszol által megkeresett erdélyi és moldvai néprajzkutatók és hagyományőrök.

Kalotaszeg: Mivel húsvét ünnepe szorosan kapcsolódik a tavasz kezdetéhez, rengeteg a termékenységgel kapcsolatos népszokás, amelyeknek jelentős része nem épült be a keresztény vallás ünnepi rítusaiba, hanem azok mentén, mintegy velük párhuzamosan maradtak fenn, egy-egy falusi közösség ünnepi szokásaiként – ismertette Cserey Both Zsuzsa néprajzkutató. Húsvétkor, akárcsak karácsonykor jellemző volt a három napig tartó tánc, amelyre külön muzsikust fogadtak. Sok helyen vasárnap délután festik piros színűre a tojást, de zöld és kék színű tojások is előfordultak. Manapság már a szivárvány minden színében festenek, pedig egykor a színek is jelentősége volt. A locsolás mai módja, vagyis a kölnivízzel való megöntözés nagyjából csak a második világháború után terjedt el. Azelőtt legtöbb helyen a vederrel való leöntés volt a jellemző. A lányokat régen kivonszolták a kúthoz, egy vödör vízzel leöntötték, vagy a patakhoz vitték, s megfürdették. Jellemző volt csapatokban menni a lányos házakhoz. A víz tisztító erejébe vetett hit az ősi termékenységvarázsló és megtisztuló rítusban gyökerezik.

Háromszék: Benkő Éva, a Guzsalyas Alapítvány elnöke elmondta, Háromszéken a locsolás hagyománya maradt fenn leginkább, ezért is érzik feladatuknak, hogy az asszonyoknak és lányoknak megtanítsák a tojásírást és annak különböző technikáit. (...) A térségben fontosságot tulajdonítottak a tojások színének és mintázatának is, a virágmintázatú tojásokkal a legények iránt érzett szimpátiájukat fejezték ki a lányok, a leveles mintázattal a férfiaságot erősítették, az ujjas, kezes minták pedig a védelmet jelentették. Árapatakon a leányok egy lúdtojást is megírtak a tyúktojások mellett: a lúdtojást a szeretőjük vette el. A háromszéki tojások többszínűek: megjelent a sárga, a vörös, a zöld és a fekete is, és ezek keveredése sötétebb tónust kölcsönzött a tojásoknak – adta tudomásunkra Benkő Éva. Hozzáfűzte, a különböző ünnepkörök hagyományai szorosan összefüggtek a térségben: ha farsangkor nem táncoltatta meg a legény a leányt, és húsvétkor megjelent nála locsolási szándékkal, akkor a leány kék színű tojással kosarazta ki.

Moldva: Tímár Karina néprajzos, a Történelem és Néprajz Doktori Iskola hallgatója elmondta, Moldvában vallási vonalon maradtak fenn népszokások, hiszen a húsvét a kereszténység legjelentősebb ünnepe, az erre való felkészülés pedig újulást, tisztulást jelent. Moldvában nem járnak öntözni a fiatal legények: helyette „tojáscserét” tartanak a szomszédok és barátok között, az ünnep utáni vasárnap pedig az úgynevezett fehérvasárnapot ülik: meglátogatják a komáikat, komatálat visznek a barátaiknak.

„Az élő kultúra szükségszerű velejárója a változás, alkalmazkodás a megváltozott körülményekhez, életformához és ritmushoz. Szokásainkat tehát nemcsak őrizhetjük, hanem magunk is megteremthetjük úgy, hogy mai igényeinkhez igazítjuk, és nem kövületekként, hanem élökként kezeljük azokat.” Cserey Both Zsuzsa néprajzkutató leginkább a locsolókördést félti, mert úgy érzi, kiszorulóban van ez a hagyomány. Úgy gondolja, idén biztosan tele lesznek

a közösségi portálok gyönyörűen megírt tojások fényképével, záporoznak majd üzenet formájában az előre és másvalaki által megírt versikék, de reméli, hogy legalább egy sornyi személyes üzenet is kerül a képek, GIF-ek mellé. Benkő Évától megtudtuk, hiába a kijárási tilalom, Háromszéken a tojásírás hagyományát idén is erősítik: mivel az előző években több ezren vettek részt a meghirdetett közösségi alkalmakon, a 25 éve működő Guzsalyas Alapítvány idén futárral küldte a kesicéket, írókákat, hogy a családok otthoni környezetben díszíthessék tojásaikat. Alkalmazkodva a kijárási tilalomhoz és az online világ térhódításához, virtuális tojáskiállítás is szervez a Guzsalyas Alapítvány, és a családdal elkészített tojások fotóit megmutatja a nagyközönségnek. Tímár Karina úgy véli, a kijárási tilalom pozitív hatással lehet az ünnepre, ugyanis ebben az időszakban szemlátomást felelevenednek a hagyományaink: sokan elkezdtek kenyeret sütni, énekelni, táncolni, varrni, főzni és imádkozni. A családtagok fizikailag is együtt vannak, jobban figyelnek egymásra. Mivel lelassult a világ, több idő jut a kreatív időtöltésre, a húsvét pedig teret biztosít a tojásírásnak, a finom ételek kipróbálásának, és ami ennél is fontosabb, a lelki megújulásnak.

(<https://www.maszol.ro/index.php/tarsadalom/125063-online-locsolas-digitalis-tojasiras-elt-nnek-a-nepszokasaink-neprajzkutakat-kerdeztunk>)

1. Mi a megkérdezett néprajzkutatók egybehangzó válasza arra a kérdésre, hogy eltűnnek-e a húsvéti népszokások a kijárási tilalom alatt? 5 pont
2. Melyik húsvét körüli szokás online változatáról NEM számol be a szöveg? 4 pont
 - a. húsvéti köszöntés
 - b. tojásírás
 - c. báránysütés
 - d. locsolás
3. Mi a nevük a cikkben megszólaltatott néprajzkutatóknak, és melyik régiók szokásairól számolnak be? 6 pont
4. Hogyan locsolták a fiúk a lányokat Kalotaszegen a második világháború előtt? 5 pont
5. Mi a jelentése Háromszéken az alábbi fajtájú, színű és mintázatú tojásoknak?
lúdtojás, kék színű tojás, virágmintázatú tojás, leveles mintájú tojás, ujjas, kezes mintájú tojás 5 pont
6. Mit jelent Moldvában a *fehérvasárnap*? 5 pont
7. Írd az alábbi mondatok betűjele után, hogy az ott felidézett népszokást melyik tájegység (Kalotaszeg, Háromszék vagy Moldva) kapcsán említik! 5 pont
 - a. Nem járnak öntözni, helyette „tojáscserét” tartanak a szomszédok, barátok között.
 - b. Sárga, vörös, zöld és fekete tojást is festettek.
 - c. Külön muzsikust fogadtak a három napig tartó tánchoz.
 - d. Sok helyen vasárnap délután festették a tojást.
 - e. Húsvét után egy héttel komatálat visznek a komáiknak.
8. Írd a vizsgalapra az alábbi mondatok betűjele után, hogy IGAZnak vagy HAMISnak tartod őket! 5 pont
 - a. Cserey Both Zsuzsa szerint a népszokások csak akkor maradnak fenn, ha eredeti formájukban megőrizzük őket.
 - b. A Guzsalyas Alapítvány 25 éve működik.
 - c. A Guzsalyas Alapítvány kesicék futárral való házhoz szállításával és online tojáskiállítás szervezésével járult hozzá a tojásírás hagyományának éltetéséhez a kijárási tilalom idején.
 - d. Benkő Éva szerint a kijárási tilalom következtében lelassult a világ, ami pozitív hatással lehet az ünnepre.
 - e. Tímár Karina a hagyományos elfoglaltságok felelevenítése, az ima és a lelki megújulás szempontjából is kedvezőnek tartja a kijárási tilalmat.
9. Te fontosnak tartod a húsvéti népszokások online verziójának létezését a kijárási tilalom idején? Fejtsd ki véleményed 4–5 mondatban! 5 pont